

BBABAC 5 – BACHELOROPPGAVE MED FORSKNINGSMETODE

En litteraturstudie

«Barn utsatt for fysisk vold i nære relasjoner»

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UiS mai 2022

Kandidatnummer: 5175

Antall ord: 12 663

1 Innholdsfortegnelse

2 Innledning	4
2.1 Bakgrunn for tema.....	4
2.2 Presentasjon av problemstilling	6
2.3 Formål med oppgaven.....	6
2.4 Begrepsavklaringer.....	7
2.4.1 Voldsbegrepet	7
2.4.2 Fysisk vold.....	7
2.4.3 Vold i nære relasjoner	8
2.4.4 Å være utsatt for vold.....	8
2.4.5 Voldsoverføring/videreføring.....	8
2.4.6 Traumer	9
2.4.7 Resiliens.....	9
2.4.8 Risikofaktor og beskyttelsesfaktor	11
2.5 Valg av tema	12
3 Teoretisk kunnskap	13
3.1 Utviklingsøkologisk modell.....	13
3.1.1 Mikrosystemet.....	14
3.1.2 Mesosystemet	14
3.1.3 Eksosystemet.....	14
3.1.4 Makrosystemet.....	14
3.2 Maslows behovspyramide.....	15
3.2.1 Transaksjonsmodell.....	16
3.2.2 Tilknytningsmønstre	16
4 Metode	17
4.1 Litteraturstudie.....	18
4.2 Valg av metode.....	18
4.3 Datainnsamling.....	20
4.3.1 Søkeord.....	20
4.3.2 Utfordringer.....	20
4.3.3 Kildekritikk	21
4.3.4 Studiens troverdighet.....	21
4.3.5 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	22
4.3.6 Analyse ved hjelp av tabell	23
5 Funn	25
5.1 Presentasjon av funn.....	25

5.1.1 Da skjønnte jeg at nå smeller det snart av Bersvendsen & Hauge fra 2018	25
5.1.2 Breaking the intergenerational cycle: partner violence, child-parent attachment, and childrens aggressive behaviours av Juan, Washington & Kurlychek fra 2020.....	26
5.1.3 Resilience Among Children Exposed to Domestic Violence: The Role of Risk and Protective Factors av Cecilia Martinez-Torteya, G. Anne Bogat, Alexander Von Eye, & Alytia A. Levendosky fra 2009	27
6 Drøfting av funnene	27
6.1 Hvilke konsekvenser opplever et barn som er utsatt for fysisk vold?.....	27
6.2 Hvordan påvirker konsekvensene barnet til å videreføre volden?	30
7 Avslutning	33
8 Litteraturliste	35

«Vold ødelegger mennesker, den ødelegger kjærligheten, og den fratår oss friheten».

-Per Isdal

2 Innledning

2.1 Bakgrunn for tema

Vold er blant de mest skadelige risikofaktorene for at barn utvikler helseproblemer og kan streve i det daglige (Thoresen, Myhre, Wentzel-Larsen, Aakvaag & Hjemdal, 2015 sitert i Bersvendsen & Hauge, 2018). På grunn av dets psykologiske, somatiske og psykososiale konsekvenser, er vold en av de mest skadelige risikofaktorene (Bersvendsen & Hauge, 2018). Det avhenger av flere forhold hvordan et barn både opplever og reagerer på vold. Disse forholdene er ifølge Bersvendsen & Hauge (2018) omfang, type vold, barnets alder og hvilken hjelp og oppfølging barnet får. I min sammenheng kan jeg bruke det de skriver til å belyse konsekvensene av barn som opplever vold i nære relasjoner, og hvor vide de kan være.

1 av 20 barn utsettes for grov vold i hjemmet. Grov vold vil si alvorlig fysisk vold i hjemmet. 1 av 5 opplever å ha blitt utsatt for lugging, klaps og klyping under oppveksten (Forskning.no, 2019). Dette er tall fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) hvor de intervjuet 9240 ungdommer mellom 12 og 16 år i 2019, og her må man ta til betraktning at det finnes mørke tall. Vold er et kompleks begrep som brukes i flere forskjellige sammenhenger og er en del av et stort fenomen. Først skal det gis en generell definisjon og forståelse av begrepet, for å så gå inn på hva som skal være fokus for akkurat denne oppgaven. Det blir gjort slik fordi jeg har lagt merke til selv at det er viktig å kunne forstå helheten av et begrep før man går nærmere inn på kun én del av den. Vold er et sammensatt begrep som stadig er i endring. Det er et dynamisk fenomen som tilpasser seg forskjellige situasjoner og kontekst. Den kanskje mest brukte definisjonen på fysisk vold er fra Per Isdal (2000) hvor han sier at "fysisk vold er handlinger som forårsaker fysisk skade eller smerte, men også handlinger som fysisk hinder den andres bevegelsesfrihet" (s.36). Eksempler på fysisk vold er å slå, sparke, gi juling, ta kvelertak, riste, klype, klore, bite, lugge, vri armen, holde fast og dytte ifølge Per Isdals organisasjon Alternativ mot vold (ATV). Jeg vil også ta frem Per Isdals (2018) definisjon på vold for å sette det i et generelt perspektiv; Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil (Isdal, 2018, s.7).

Å skaffe god kunnskap om barns utsatthet for vold og overgrep er ganske utfordrende, dette er det flere årsaker til. Noen av disse årsakene er f.eks. at det alltid vil være mørke tall og eller at noen utsatte ikke vil være åpne for å dele hva de har opplevd, samtidig som det er flere som selv viderefører denne volden, som viser til at de ikke forstår hvordan deres egen utsatthet for vold har påvirket dem til å tro noe annet enn at det er galt. Barneungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) tok initiativ i 2015 til en juridisk, etisk og metodisk utredning av problemstillinger knyttet til å gjennomføre en studie som faktisk kunne fremskaffe pålitelige tall på vold og overgrep mot barn og ungdom (Hafstad & Augusti, 2019, s.3).

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) kom ut i 2019 med en rapport om ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten. Dette gjorde de ved å holde en nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år. I denne rapporten beskriver Gertrud Sofie Hafstad og Else-Marie Augusti den overordnede forekomsten av fysisk og psykisk vold, seksuelle overgrep fra voksne og jevngamle (Hafstad & Augusti, 2019, s.3). De tar også frem bakgrunnsfaktorer som de understreker er spesielt viktige og hvordan alt henger sammen med både fysisk og psykisk helse. Rapporten utforsker også ungdoms erfaring med å søke hjelp, mer komplekse sammenhenger knyttet til utvikling av helseplager etter vold vil de utforske i fremtidige publikasjoner (Hafstad & Augusti, 2019, s.3).

I rapporten kan man lese at det er flere risikofaktorer forbundet med barn som opplever vold i hjemmet. Både nasjonalt og internasjonalt er det blitt gjort omfangsstudier. Disse studiene har greid å vise risikofaktorer som kan ses i sammenheng med erfaringer til de barna som opplever vold (Hafstad & Augusti, 2019 s. 34). Videre i rapporten viser de til at Stith og kolleger (Stith et al., 2009) opplyser om at det er en sterk forbindelse mellom foreldres sinne og følelsesmessige reaktivitet og barns erfaring med fysisk vold. Det er også rapporter som viser til at familier med lavere sosioøkonomisk status, foreldre med psykiske vansker eller rusproblemer har høyere forekomst av vold og overgrep (Hafstad & Augusti, 2019, s. 33-34). Det er viktig å nevne at det sjelden er én risikofaktor alene som forklarer barns utsatt for barnemishandling (Hafstad & Augusti, 2019, s.34). Oftest er det altså en kombinasjon av flere risikofaktorer som skaper en større risiko.

NKTVS sin rapport vil hjelpe meg å forstå hvordan risikofaktorer ser ut i sammenheng med barn som har opplevd vold. Det er betydelig å ta ekte erfaringer i betraktning da det ikke vil være det samme å kun ha teorier og data som ikke inkluderer de utsattes erfaringer.

2.2 Presentasjon av problemstilling

Det har skjedd en kunnskapsutvikling om den volden barn blir utsatt for i nære relasjoner.

Vold i nære relasjoner anses som et alvorlig samfunnsproblem (Skjørten, Bakketeig, Bjørnholt & Mossige, 2019). Det er gjennom de siste 40 årene man har fått nyere informasjon om dette og også tilgang til det. Forståelsen om vold er i stadig utvikling, spesielt etter FNs oppfølging av kvinnediskrimineringsloven på 1990-tallet, for i likhet som vold mot barn var kvinnediskriminering også ikke satt særlig i fokus før da (Skjørten et al., 2019). Det kan være lett å tro at det sier seg selv at barn som har opplevd vold på noen som helst måte, kan lide i ettertid, men fordi vold er et så komplekst begrep kan det være vanskelig å vite om man har vært utsatt eller ikke. Det finnes en rekke type former for vold, jeg vil fokusere på barn som har vært utsatt for vold i hjemmet utført av nære relasjoner og deres påvirkning til voldsoverføring.

Derfor blir min problemstilling: Hvilke konsekvenser kan oppstå for barn som er utsatt for fysisk vold i nære relasjoner?

Jeg vil se på den kunnskapen som er ute i dag og hvordan den kan se ut for utsatte, i håp for om å kunne benytte den i jobbhverdagen som kommende barnevernspedagog. Det vil altså i denne oppgaven bli tatt for seg hva fysisk vold er og hvordan det oppleves for barn, samt konsekvenser som oppstår av denne utsattheten. Den fysiske volden er blitt utført av mennesker i barnets nære relasjoner, det vil si barn som opplever vold i hjemmet. Jeg vil understreke at konsekvensene som vil bli drøftet senere, vil bli sett ifra en vinkling hvor den utsatte er påvirket eller ikke, til å videreføre volden i senere tid.

2.3 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er hovedsakelig å sette fokus på barn som er utsatt for vold i hjemmet utført av mennesker av nære relasjoner. Vold er et fenomen som er i stadig endring og utvikling, derfor er det viktig å være oppdatert på den kunnskapen som er ute i dag og hvordan den kan se ut i virkeligheten i forhold til i teorien. Det er kritisk å se de tidlige tegnene når man jobber med barn. Tidlige tegn, eller tegn i det hele tatt på at et barn er utsatt for vold i hjemmet kan være synlige tegn slik som endring i barnets oppførsel, synlige

skader på barnet som blåmerker og sår, men det er ikke alltid de er like synlige. Noen ganger kan det være vanskelig å se på et første inntrykk fordi den utsatte blir utført vold på, på steder som ikke er synlig med det første.

Derfor vil jeg bruke denne muligheten til å finne mer ut av hvordan jeg som kommende barnevernspedagog kan se hvordan konsekvenser av fysisk vold ser ut og være et betryggende hjelpeperson for disse ofrene når vi først møter dem ved å ha kunnskap om tema.

2.4 Begrepsavklaringer

Her vil jeg definere noen enormt viktige begreper rundt problemstillingen. De vil ofte bli brukt i oppgaven samtidig som det er viktig å skape en helhet ut av begreper, da vet man hva som kan forventes,

2.4.1 Voldsbegrepet

Vold er et krevende begrep å avklare på grunn av fenomenets kapasitet til flere underbegreper. Forskere innenfor voldsfeltet har ulike måter å definere vold på (Hafstad & Augusti, s.141, 2019), og jeg har valgt å bruke Isdals (2000) definisjon på fysisk vold, som avklart tidligere. Jeg har valgt Isdals definisjon fordi han er veldig åpen om å anerkjenne og å snakke om vold er veldig viktig for ham (Isdal, 2018, s.5). Isdals definisjon byr også på et større spekter av vold som kan tolkes videre til den sammenhengen som gjelder. I denne oppgaven har jeg valgt å ikke ta for meg seksuelle overgrep, det å kun være vitne til vold, eller psykisk vold. Dette er grunnet for stort omfang til denne type oppgave, det vil på naturligvis komme innom disse temaene da utsatte for fysisk vold ofte har vært utsatt for noe av det overnevnte også, men det vil ikke være hovedfokus. Det vil hovedsakelig fokuseres på barn som er blitt utsatt for fysisk vold i nære relasjoner og hvordan de da blir påvirket til overføring av volden eller ikke.

2.4.2 Fysisk vold

«Fysisk vold er bruk av enhver form for fysisk makt som gjennom at den smerter, skader, skremmer og krenker, påvirker et annet menneske til å slutte å gjøre noe det vil eller gjøre noe mot sin vilje» (Isdal, 2018, s.45). Ved å bruke denne definisjonen, kan vi forstå at fysisk vold er et vidt spekter som forholder seg til alt fra sparking, og lugging til bruk av slagvåpen, og skytevåpen (Isdal, 2018, s.45). På grunn av dette vide spekteret, kan det være vanskelig å sette alt under samme definisjon.

Man må ikke alltid *kun* tenke på handlingen, men også se på handlingens funksjon, hvorfor utfører foreldre fysisk vold på barna sine? En måte å forklare det på er å se på handlingens funksjon, i stedet for å kun se på selve handlingen. Jeg vil forklare dette ved et eksempel inspirert av Isdal; Om barnet ditt vil hoppe uti et vann fra en farlig høyde, skal man ikke da kunne ta tak i barnet uten at det blir kalt for vold? Å ta tak i et barn på denne måten for å forhindre dem i å gjøre noe farlig kalles for fysisk makt, dette må ikke forveksles med fysisk vold. Hvis du derimot tar tak i barnet ditt ifra å hoppe uti samtidig som du med vilje tar tak veldig hardt, med hensikt om å få barnet til å skjønne at det er galt ved å skremme det, det er da det går fra fysisk makt til fysisk vold.

Det er også viktig å understreke at på grunn av sine meget alvorlige konsekvenser, hvor den ytterst alvorlige konsekvensen er døden, er fysisk vold et svært alvorlig fenomen.

2.4.3 Vold i nære relasjoner

Ifølge NKVTS skiller det mellom vold hvor den som utøver er i nær relasjon til den utsatte og vold utenfor nære relasjoner. Videre skriver de at:

i straffeloven av 2005 § 282 defineres nære relasjoner som nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer, nåværende eller tidligere ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje, slektning i rett oppstigende linje, noen i sin husstand eller noen i sin omsorg. Det vil si at nære relasjoner også omfatter søsken, barn, forelder, besteforeldre og barnebarn. I denne veilederen inkluderes også storfamilie, partner, kjærestere relasjoner og personer i bofellesskap som nære relasjoner. (Hafstad & Augusti, 2019).

2.4.4 Å være utsatt for vold

Når det er snakk om «utsatte» i oppgaven er det snakk om de som har blitt utsatt for fysisk vold fra noen de er i nær relasjon til før 18 år.

2.4.5 Voldsoverføring/videreføring

Vold vekker angst og avsky, og dette avler vold (Isdal, 2018, s.170). Konsekvensene av vold er ofte sosiale konsekvenser, som f.eks. det å ikke kunne fungere med jevnaldrende og voksne. Jeg vil gå nærmere inn på dette i punkt 6. Som et voksent menneske må man ta ansvar for sine handlinger, Isdal (2018) sier at det finnes tre muligheter til å ta ansvar for sin stilling til vold og de er:

- Å anerkjenne og godta volden.
- Å ta stilling mot volden.
- Å velge å unnlate å ta stilling.

Det er viktig å understreke at Isdal ikke ekskluderer disse tre mulighetene til å opptre i én gruppe, disse gjelder for både den utsatte, observatør og utøver. Alle disse tre må på sin egen måte ta ansvar for volden. Å anerkjenne volden er et omfattende fenomen i seg selv og er et vesentlig grunnlag for at vold kan gå i arv (Isdal, 2018, s.171).

2.4.6 Traumer

Begrepet traume er i likhet med vold et kompleks begrep. I boken «Utviklingstraumer» av Dag Øystein Nordanger og Hanne Cecilie Braarud brukes definisjonen til Saakvitne og kollegers (2000, sitert i Nordanger & Braarud, 2018, s.19) og den referer til «en hendelse eller vedvarende betingelser som overvelder personens kapasitet til å integrere den emosjonelle opplevelsen, og som oppleves som en trussel mot eget, eller nære andres, liv eller kroppslige integritet». Jeg vil også referere til Saakvitne og kollegers (2000) definisjon av begrepet fordi den tar for seg kompleksiteten til begrepet. Fordi traume er et såpass omfattende begrep, vil jeg også få frem Helgesens (2017) definisjon hvor han forklarer begrepet kort fortalt med å si at en traume kan forstås som et mentalt sår. Slike sår kan gi både kortvarige og langvarige skader for et barns utvikling.

Jeg har en sammenfattende forståelse av definisjonene ved å forstå at barn som er vært utsatt for barndomsvold vil resultere i at barnet får vanskeligheter med emosjonelle opplevelser, og at den emosjonelle opplevelsen oppfattes som en trussel, altså barnet vil oppleve alvorlige konsekvenser. Det har også vært et gradvis økende fokus på barn og på konsekvensene av traumatiske belastninger som skjer i tidlige omsorgsrelasjoner, som vold (Nordanger & Braarud, 2018, s.20).

2.4.7 Resiliens

Alle mennesker reagerer og håndterer ting ulikt. Resiliens handler om sammenhengen mellom barn som opplever alvorlige risikopplevelser, som fysisk vold, og et relativt positivt utfall til tross for de alvorlige opplevelsene (Rutter, 2006, s.2). Det finnes ikke noe fasitsvar på hvordan man kan innehave resiliens, men det er en prosess hvert enkelt barn må finne ut av selv. Forskningsstudier rundt dette fenomenet starter for ca. 70 år siden (Borge, 2018, s.38) og handlet om teorien om hvordan noen lykkes med tilpasning til å bli en aktiv deltaker i

samfunnet til tross for opplevelser med stress, risiko og belastninger (Borge, 2018, s.39). Et barn må altså være utsatt for en form for risiko, for å kunne utvikle resiliens. Begrepet er meget avgjørende for å kunne drøfte problemstillingen min, derfor vil jeg nå gå mer i dybden på det.

Barn utsatt for fysisk vold er to ganger mer sannsynlig til å vise til problematisk atferd enn barn som ikke er det (Martinez-Torteya, Bogat, Eye & Levendosky, 2009). Det er kjent at yngre barn utsatt for traumer vil få forstyrrelser i utvikling av grunnleggende ferdigheter, dette vil utløse en trussel slik at barnet vil få problemer med å prosessere og håndtere følelser (Martinez-Torteya et al., 2009) som der igjen vil utløse den problematiske atferden. Et eksempel på dette er at barn opplever mer stress under konflikter omsorgspersonene har mellom seg enn barn som ikke er vært utsatt for traumer (Martinez-Torteya et al., 2009).

Som nevnt tidligere, definerer Borge (2012) et barns mulighet for utvikling av resiliens ved å måtte være utsatt for en risikofaktor. I denne sammenhengen forstår jeg Borge (2012) ved at å være utsatt for fysisk vold er en risikofaktor som kan gi barnet anledning til å utvikle resiliens. Det finnes forskjellige forklaringer på hvordan barn klarer seg fint til tross for risiko. Her er det viktig å se på barnets egenskaper som kan støtte denne utviklingen av resiliens (Borge, 2012). Egenskaper er det som gjør at alle mennesker er ulike. Ulikheten er også det som gjør at noen mennesker tåler en store påkjenninger bedre enn andre. Selv om resiliens oppnås ved hjelp av barnets personlige egenskaper, er miljø en samarbeidspartner. Et klassisk eksempel er at barnet er utsatt for fysisk vold i hjemmet, men at barnet på andre arenaer har gode støttespillere som f.eks. venner, lærere og klassekamerater. Disse støttespillerne vil i seg selv være beskyttelsesfaktorer som bidrar til å jevne ut risikoen og der igjen bidra til at barnet klarer seg fint, til tross for risiko. Det er viktig å understreke at resiliens ikke er noe noen har eller ikke, det finnes forskjellige grader og variasjoner av det (Borge, 2012).

«Når man selv ikke har fått støtte til å utvikle kapasiteten til å regulere affekt, får man også mindre kapasitet til å håndtere stress og «overstyre» destruktive impulser med i møte med den krevende atferden barn kan ha» (Nordanger & Braarud, 2018, s.106). Ens egen traumehistorie kan gå utover ens refleksive fungering. Jeg velger å her trekke frem Brandt (2014) i Nordanger og Braarud (2018) som utforsker svaret på hvilke prosesser som er mest avgjørende for barnets utvikling og helse på lang sikt. Brandt (2014) har samlet opp fem nøkkelfaktorer for optimal utvikling for et barn:

1. En trygg og sunn graviditet uten høyt stressnivå.
2. Mulighet for å bli «forelsket i» og knytte et emosjonelt bånd til en trygg og omsorgsfull voksen.
3. Få oppleve utviklingsstøtte og lære selvregulering.
4. Støtte til å lære gjensidig regulering.
5. Kjærlig kontingent og utviklingstilpasset omsorg. (Brandt 2014 sitert i Nordanger & Braarud, 2018, s.37).

Videre fortsetter Nordanger og Braarud (2018) med å understreke at barnet må ha en relasjon til en primær omsorgsperson og at denne omsorgspersonen støtter barnet med følelses- og atferdsregulering som forutsetning for de overnevnte vilkårene. Resiliens er altså en personlig egenskap noen kan inneha, og har ifølge Bronfenbrenner (1979) mye å si for hvordan et barn håndterer risikofaktorer. Vold er en risikofaktor som uten beskyttelsesfaktorer vil slå ut i flere alvorlige konsekvenser.

2.4.8 Risikofaktor og beskyttelsesfaktor

Risikofaktor er en faktor som barnet er utsatt for, som eksisterer på grunn av foreldrene, miljøet eller situasjoner rundt barnet øker denne risikoen. Dette kan være egenskaper barnet innehar som enten er medfødt eller tillært som personlighet. Det må understrekes at risikofaktorer er kumulative og risikoen for negativ utvikling økes når flere risikofaktorer samvirker. En risikofaktor kan være ganske vanlig blant folk flest, et eksempel er at barnets foreldre har vært gjennom et samlivsbrudd. I denne oppgaven vil risikofaktoren være fysisk vold. En beskyttende faktor derimot er når barnet innehar egenskaper som kan redusere risikoen for en negativ utvikling. Disse egenskapene øker barnets evne til å tåle stress eller traume som eventuelt kan oppstå, som barnet enten har vært utsatt for, og eller vil utsettes for i senere tid. Slik som risikofaktorer, eksisterer beskyttelsesfaktorer også på grunn av enten foreldre, miljø eller situasjoner eller en kombinasjon av kun noen av dem. Et barn med flere beskyttelsesfaktorer vil være bedre rustet for eventuell omsorgssvikt enn et barn som ikke har like mange.

Min forståelse er at risiko- og beskyttelsesfaktorer er to sider ved samme spekter som har som funksjon å kunne regulere et barns utvikling. Risikofaktorer kan øke risikoen for en negativ utvikling, mens beskyttelsesfaktorer kan jevne ut denne negative retningen til en god

og stabil utvikling. Her kan vi se resiliens som en personlig egenskap barnet har tillært seg, altså en beskyttelsesfaktor.

2.5 Valg av tema

Min nysgjerrighet for dette temaet startet før studiet. Jeg har alltid skjønnet at vold er noe som ikke blir høyt snakket om. Det er fenomenet jeg fikk mest inntrykk av via filmer og serier, bøker, eller gjennom andre på f.eks. sosiale medier og nyheter, jeg vil tro det er slik de fleste har fått sitt inntrykk om vold. Disse inntrykkene har fått meg til å undre over hva som kan skjue bak lukkede dører. Da jeg var i praksis på Madlamark skole på særskilt tilrettelagt opplæringstilbud (STOLT), var det en hendelse som fikk meg til å bli enda mer interessert i fenomenet vold. Hendelsen var en reaksjon et barn hadde på samme ting om og om igjen. Det var en ganske diskrete reaksjon som ikke trengte å bety noe, men når man er med et barns rutine hver dag, så ble det noe å legge merke til. Her mener jeg at en som ikke kjente barnet eller ikke kjenner til kjennetegn, aldri hadde opplevd reaksjonen som noe som tydet til noe utenom det normale. Jeg må understreke at jeg ikke tyder på at det var noe mistenksomt som skjedde hjemme hos barnet, men at det er viktig å se til og med veldig små endringer i et barns oppførsel. Dette er en grunn for at jeg synes det er meget viktig å sette seg inn hvordan et barn kan vise tegn til at noe foregår hjemme.

Som nevnt tidligere kan det være at man selv faktisk har opplevd vold, men fordi det er såpass stort begrep, kan det være vanskelig å vite hvor grensa går til hva som egentlig er fysisk vold. Som kommende barnevernspedagog synes jeg at akkurat dette tema er veldig viktig å ha kunnskap om, men også hvordan man plukker det opp på barn som man ikke ser det fysisk på. Ingen familier er like, barn påvirkes av foreldre, og barn blir til foreldre. Barnevernsstudiet på Universitet i Stavanger (UiS) har vold som en del av pensum, men det er absolutt ikke omfattende nok, derfor vil jeg bruke bacheloren som en mulighet til å bli en bedre barnevernspedagog.

Fysisk vold er et veldig alvorlig fenomen på grunn av dets alvorlige konsekvenser. Det er rimelig å skille mellom ulike typer av vold (Isdal, 2018, s.47), samtidig som det er nødvendig å huske på at vold fortsatt er vold. Isdal (2018) har gjort funn på at fysisk vold svært sjeldent er tilfeldig, utøveren av fysisk vold pleier å ha en målrettet og funksjonell grunn til å utøve volden (Isdal, 2018, s.47). For eksempel et barn som er utsatt for fysisk vold i ansiktet vil oppleve ydmykhet og skam fordi det er såpass synlig for andre, mens et barn som opplever

klyping eller lugging rett og slett vil få vondt av det. Utøveren har en målrettet og funksjonell grunn, altså å påføre smerte på den utsatte. Uansett hvor utøveren utøver vold på barnet, vil barnet lide på en eller annen måte. Denne lidelsen er en form for reaksjon av barnet

3 Teoretisk kunnskap

Nå vil jeg ta for meg noen teorier som kan være av stor betydning for å kunne hjelpe til å oppklare hvordan noen av de utsatte kan videreføre volden, mens andre ikke. For å belyse problemstillingen min vil jeg gjøre rede for det ved å bruke teorier og kunnskap som jeg mener vil kunne hjelpe å forstå hvordan konsekvenser av fysisk vold i hjemmet vil påvirke barn i forskjellige arenaer, fordi de blir utført i det som skal være barnets viktigste arena for trygghet og utvikling (Bronfenbrenner, 1979, s.22). Bronfenbrenners økologiske modell kan hjelpe oss å forstå akkurat dette fordi da kan vi se hvem barnet møter og hvordan de forskjellige arenaene kan påvirke hverandre. Jeg vil også bruke transaksjonsmodellen for å kunne vise i sammenheng med Bronfenbrenners økologiske modell, hvordan barn og foreldre påvirker hverandre, da det er kjent at påvirkning i nære relasjoner har meget sentralt i denne problemstillingen (Isdal, 2018, s.191). Maslows behovspyramide har jeg også valgt å bruke for å kunne vise et hierarkisk syn på et barns utvikling og hvordan barn som er utsatte for fysisk vold ofte ikke får oppfylt disse behovene.

3.1 Utviklingsøkologisk modell

Utgangspunktet for økologisk utviklingspsykologi er at barn inngår i ulike sosiale og kulturelle sammenhenger som de påvirker og selv blir påvirket av (Bronfenbrenner, 1979, s.21). Den mest sentrale teoretikeren i økologisk psykologi er nettopp Urie Bronfenbrenner. Det finnes mange forskjellige teorier om hvorfor barn er som de er og Bronfenbrenners utviklingspsykologi finnes for å prøve å forklare og beskrive det barn oppfatter, føler, tenker og gjør på ulike alderstrinn (Tetzchner, 2018, s.58). Årsaken til dette er at teorier legger vekt på ulike forhold som kan være til betydning for barns utvikling. Man må være kritisk til tidligere forståelser av barns utvikling samtidig som man tar det til betraktning i forhold til hvilken informasjon det var tilgjengelig til. Det er også viktig å være kritisk fordi man må forstå volden med et syn av den sosiale konteksten den utøves i, og det er kjent at samfunnet og hva som er sosialt akseptabelt endres med tid. Samfunnsnormer kan både være begrensende eller åpne for nye tanker og teorier. Når det skjer sosiale og kulturelle endringer i barnesyn,

blir tidligere kunnskap om barn ugyldig og må derfor skrives om (Burmann, 2008, Morss, 1996 & Sommer, 2003, sitert i Tetzchner, 2018, s.61).

Bronfenbrenner viste til at utvikling er samvirket mellom den aktive menneskelige organismen og mennesker, objekter og symboler i det umiddelbare miljøet over tid blir mer komplekst (Tetzchner, 2018 s.54). Dette vil si at utvikling ikke bare omfatter individet, men også gruppen den er i. Videre i kontekst, deler Bronfenbrenner barnets oppvekstmiljø i fire hierarkiske nivåer. Denne modellen er en tradisjonell modell som brukes til å forstå barns utvikling i en del av et økologisk system. Modellen tar for seg forskjellige arenaer som fordeles på systemer. Disse systemene omtales mikro-, meso-, ekso-, og makrosystemet.

3.1.1 Mikrosystemet

Mikrosystemet består av barnets nærmeste, f.eks. foreldre, søsken, barnehage og skole. Et mikrosystem består av en relasjon mellom barnet og de omgivelsene som barnet er en del av (Bronfenbrenner, 1979, s.22). Det er altså flere mikrosystemer, og når disse påvirker hverandre så dannes det neste systemet.

3.1.2 Mesosystemet

Som nevnt over, består mesosystemet av forbindelser mellom minst to mikrosystemer som barnet deltar aktivt i. Her kan vi se hvordan barnet fungerer i forskjellige arenaer og situasjoner. Hvordan barnet fungerer i f.eks. familien og andre nærmiljøer har mye å si for hvordan de vil fungere i andre større arenaer som f.eks. skolen og blant venner (Bronfenbrenner, 1979, s.25).

3.1.3 Eksosystemet

Eksosystemet går videre på sosiale sammenhenger. Disse sammenhengene er viktig for at familien og barnet skal fungere, men barnet er ikke selv en del av det. Foreldrenes trivsel på jobben deres er et eksempel på dette. Har foreldrene det fint på jobb sosialt og trives, vil det gå også vises på omsorgen de gir barnet, dette gjelder også om de ikke skulle ha trives på jobb.

3.1.4 Makrosystemet

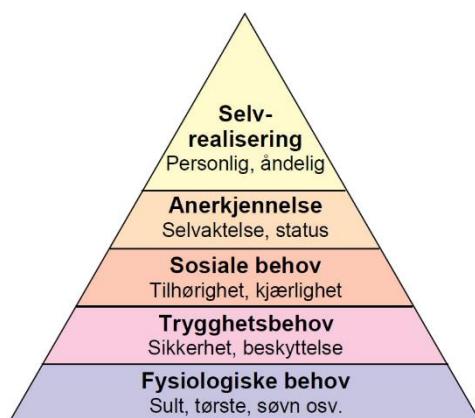
Makrosystemet er det overordnede nivået i det økologiske systemet. Herunder finner vi landets lover og disse har betydning for barnets mesosystemer som skole og barnehage. Man må knytte hendelser som skjer i eksterne systemer til noe som skjer i fokuspersonen sitt mikrosystem (Bronfenbrenner, 1979, s.25).

Et barns sosiale nettverk blir mer komplekse etter hvert som de blir eldre. Bronfenbrenners teori kan altså hjelpe å forstå hvordan barns sårbarhet tilpasser seg når de er utsatt for f.eks. vold, overgrep og omsorgssvikt (Hafstad & Augusti, 2019, s.34). I denne oppgaven skal jeg bruke teorien for å vise hvordan barns sårbarhet tilpasser seg når de opplever vold. Hvordan et barn blir påvirket av, og selv påvirket miljøet vil være avhengig av barnets subjektive oppfattelse (Tetzchner, 2018, s.54). Barnets subjektive oppfattelse har sitt grunnlag i barnets erfaringer, her inkluderes det også emosjonelle aspekter ved erfaringen. Det er interessant å se på fenomenet voldsoverføring i perspektiv at makrosystemet til et barn.

Bronfenbrenner understreker at det er nettopp disse personene som på hver sin måte fører til individuelle forskjeller i barnets utvikling. Jeg forstår det Bronfenbrenner understreker ved at et barn opplever forskjellige situasjoner i de forskjellige økologiske systemene, men at det som grunnlag er barnets personlige egenskaper som vil påvirke resultatet av disse situasjonene. Jeg vil se nærmere på dette i punkt 6.2.

3.2 Maslows behovspyramide

Vold er en risikofaktor som ikke bare ødelegger kjærligheten et barn skal få oppleve, men også frarøver barnets rett til en trygg oppvekst (ATV). En trygg oppvekst vil si at barnets behov er blitt dekket av omsorgspersonene. Jeg vil presentere barnets behov ved hjelp av Maslows behovspyramide. Denne modellen, vist på figur 1, viser ifølge Maslow (1943) rangeringen på

Figur 1: Maslows behovspyramide

hvilke behov vi mennesker har, og for å komme videre opp til neste rangering, må den forrige være oppfylt. De tre første trinnene handler om mangelbehov, uten at disse er oppfylt, vil en ikke fungere på sitt mest optimale, ifølge Maslow. Allerede her kan det forklares til hvorfor barn utsatt for vold i nære relasjoner opplever konsekvenser av det. Behovspyramiden er en enkel modell som kan hjelpe å forklare noe som er langt mer komplisert.

De sosiale behovene, ifølge Maslow går ut på tilhørighet og kjærlighet. Her vil jeg også legge til tilknytning og sosiale relasjoner som jeg ser på som en del av dette nivået. Barn danner i tidlig alder en relasjon og tilknytning til sine foreldre (Isdal, 2018). I punkt 6.2 vil jeg gå mer i

dybden på hvordan denne relasjonen og tilknytningen kan se ut og hvordan den blir påvirket når barnet er utsatt for fysisk vold.

Vi vet også at risikoen er høyere for utsatte å selv bli utøvere av vold i senere tid enn de som ikke har vært det. En annen viktig ting å understreke er at vold kan være et resultat av traumatiske barndoms erfaringer knyttet til vold (Råkil, 2018). Derfor er det ekstremt viktig å bryte sirkelen, slik at volden ikke fortsetter i flere generasjoner, og at den utsatte får hjelp. Generasjonsvold er et stort fenomen i seg selv, men det er viktig å nevne det i forhold til vinklingen min om videreføring av vold som egen konsekvens av å være utsatt for barndoms vold.

3.2.1 Transaksjonsmodell

Jeg vil bruke Tetzchners (2018) transaksjonsmodell som en underliggende modell til å kunne drøfte Bronfenbrenners modell (1979) og Maslows pyramide (1943) fordi jeg mener den er mest hjelpsom som underliggende, enn en egen modell. Dette mener jeg fordi en transaksjon dreier seg om en gjensidig påvirkning mellom et individ og miljø over tid (Tetzchner, 2018, s.29). Her er det ikke nok å se på kun hvordan forhold i omgivelsene påvirker barn, men også se på hvordan barnet skaper sine egne omgivelser. Tetzchner (2018) skriver videre om at utviklingen i transaksjonsmodellen blir bestemt av samordningen mellom barnet og miljøet i alle faser av selve utviklingen, og hvordan individet fungerer er til enhver tid bestemt av tidligere transaksjoner (s.29). Et eksempel på en transaksjon er den gjensidige påvirkningen mellom foreldre og barn over tid (Tetzchner, 2018, s.29). Transaksjoner skaper reaksjoner, og på et tidspunkt vil et barn få foreldrene til å reagere på en bestemt måte. Barnet blir påvirket av foreldrenes reaksjoner, som der igjen påvirker foreldrene, dette kan fortsette videre i en transaksjonskjede. F.eks. virker det å være en transaksjonell sammenheng mellom ulydighet hos småbarn, depresjon hos mødre og atferdsvansker når barna er eldre (Gross og flere, 2009, sitert i Tetzchner, 2018, s.30). Gjennom denne modellen kan barn styres i en positiv eller negativ retning, det kan også være positivt noen områder og negativ på andre.

De gjensidige påvirkningene som skjer mellom barn og foreldre virker sammen med alle de andre påvirkningene som barna og foreldrene er utsatt for, de er altså ikke isolerte hendelser.

3.2.2 Tilknytningsmønstre

Tilknytningsmønstre omhandler strategier foreldre tar for seg for å oppnå størst mulig trygghet innenfor rammene av samspillet mellom barn og foreldre (Juan et al., 2020, s.1163)

og er viktig i både Bronfenbrenners og Maslows teorier. Samtidig er tilknytningsmønstre avgjørende for Tetzchners transaksjonsmodell fordi det trengs en form for tilknytning mellom barn og foreldre for at de skal kunne påvirke hverandre. Tetzchner (2018) viser til at når et barns språkutvikling først er i gang, vil foreldrenes fortellinger om barnets opplevelser begynne å bidra til den livshistorien barnet danner om seg selv (s.30). Her vil jeg trekke inn transaksjonsmodellen fordi den hjelper å argumentere for at vold noen ganger kan forklares av den gjensidige påvirkningen mellom barn og foreldre. Selv vil jeg understreke at selv om denne påvirkningen er gjensidig, vil den ikke være likestilt. Barn ser opp til sine foreldre og når de kun er 12 måneder gamle begynner de å utvikle tilknytningsmønstre til sine omsorgspersoner (Juan et al., 2020, s.1163). Det finnes fire tilknytningsmønstre ifølge Bowlby & Ainsworth sitert i Juan et al., 2020. Disse er kalt for:

1. Trygghet: den sunneste tilknytningen, indikerer at barnet er tilknyttet omsorgspersoner som jevnlig responderer på barnets behov.
2. Engstelig unnvikelse: referer til et barn som er utsatt for et unngående og neglisjerende foreldreskap.
3. Engstelig ambivalens: en blanding av sinne og trøstsøkende atferd som respons til uforutsigbar foreldreskap.
4. Desorganisert tilknytning: barnet viser til en blanding av de tre overnevnte tilknytningsmønstrene.

Voksne derimot er ikke like sårbare som barn og vil derfor naturlig sett ha en større makt enn barn (Isdal, 2018).

4 Metode

Metode er fremgangsmåten vi bruker for å komme frem til kunnskap (Dalland, 2020, s.111). Valget av metode har alt å si for resultatene en sitter igjen med for oppgaven. Jeg ville sitte igjen med en oppgave som besvarer og belyser problemstillingen min på en forståelig og tydelig måte. Derfor har jeg valgt en metode som gir meg mulighet for det jeg ønsker å oppnå.

Det finnes forskjellige alternativer til hvilken metode å besvare en problemstilling med. Man skiller i hovedsak mellom kvalitativ, kvantitativ og litteraturstudie som metodevalg. En kvantitativ metode gir oss data i form av tall der en kvalitativ metode derimot gir oss data som

fanger opp opplevelser og erfaringer om tall ikke kan måle (Dalland, 2020, s.54). En litteraturstudie vil skille seg mer ut som metode enn de to overnevnte fordi her finner man data på allerede eksisterende forskning og kunnskap, men i et større omfang enn f.eks. kvalitativ metode, jeg går nærmere innpå litteraturstudie i neste punkt.

4.1 Litteraturstudie

Jeg har valgt litteraturstudie som metode for å kunne besvare på problemstillingen min. Gjennom litteraturstudie blir denne oppgaven en presentasjon av eksisterende forskning og teori som omhandler hvilke konsekvenser barn kan oppleve når de er utsatt for vold i nære relasjoner. Fordi det finnes mye data om dette temaet mener jeg at det er et godt valg fordi det vil være et godt grunnlag å gå på for å besvare problemstillingen. En litteraturstudie er et omfattende studie hvor en fortolker forskjellig data og materiale fra bøker og andre skriftlige kilder som kan brukes til å besvare en bestemt problemstilling (Aveyard, 2019, s. 2). Dette betyr at denne metoden innebærer systematisk søkning etter informasjon. I denne søkningen innebæres også evnen til å være kritisk til informasjonen man finner og det å kunne sammenligne innenfor det temaet en har valgt å undersøke.

Litteraturstudie bygges på skriftlige kilder (Dalland, 2020, s.223). Videre påpeker Dalland (2020) at oppgavens utgangspunkt er litteratur og at det er nettopp dette drøftingen skal omringes. Kildekritikk er en viktig del av en litteraturstudie. I kildekritikk viser man evnen til å vurdere selvvalgte kilder, dette gjøres ved å ha bevissthet rundt hvordan man benytter seg av litteraturen. Det handler altså om hvor kritisk man forholder seg til kildene, og hvorvidt disse kildene kan benyttes til å være en del av svaret på problemstillingen (Dalland, 2020, s.72). Den største fordelen med litteraturstudie er at man får tilgang til så å si all informasjon man vil finne, samtidig er det ikke alltid denne informasjonen vil oppnå kvalitetsmålet man er ute etter. Jeg forstår Dalland (2020) slik at en litteraturstudie ikke handler om tall, men om å gå i dybden på en måte som statistikk ikke kan. Derfor vurderte jeg denne type metode over f.eks. intervju, som jeg skal gjennomgå under.

4.2 Valg av metode

Av de overnevnte metodene og alternativene derunder, har jeg vurdert at kvalitative intervjuer også kunne vært et godt valg for å kunne belyse min problemstilling. Jeg har vurdert det slik med tanke om en mer intim oppgave. Denne intime oppgaven vil være nettopp dette fordi intervjuobjektene ville vært nøye utvalgt etter problemstilling, samtidig

som det er vanskelig å finne intervjuobjekter som passer akkurat din oppgave, så det kunne blitt omvendt at jeg lager en problemstilling, men konkretiserer den mer etter hva data intervjuobjektene ga meg. I mitt tilfelle ville jeg valgt voksne mennesker som i barndommen var utsatt for fysisk vold av nære relasjoner. Her ville konkrete svar komte i form av erfaring og personlige historier, i motsetning til de konkrete svarene man kan finne i allerede eksisterende data gjennom litteraturstudie. Da ville jeg også fått muligheten til å kunne forstå og tolke svarene på en annerledes måte enn det jeg får ved å bruke litteraturstudie som metode, fordi den dataen allerede er tolket av noen før meg.

Den største utfordringen og hovedgrunnen for at jeg ikke valgte denne metoden var de etiske utfordringene. Når en skal samhandle data fra andre mennesker, som enten er sårbare eller har vært i sårbare situasjoner, må man alltid ta hensyn. Å ta hensyn, i denne situasjonen, vil være å kunne presentere informasjonen en har fått på en måte som intervjuobjektet ikke føler seg såret av. En måte å ta hensyn på er anonymitet, aidentifisering og konfidensialitet. Anonymisering kan by på forskningsetiske utfordringer i kvalitativ forskning. Utvalgene er ofte relativt små, noe som kan true anonymiteten og gjøre deltakerne mer sårbare med hensyn til gjenkjenning (Halvorsen & Jerpseth, 2016). Det kan være vanskelig å beholde meningen i det intervjuobjektene forteller når man skal videreformidle sårbar informasjon. Litteraturstudie gir muligheten til å fortolke data som allerede er blitt tolket, det går altså ikke an å endre hva som står i disse dataene slik det derimot kan på kvalitative intervjuer, som igjen kan være en utfordring. Kvalitative intervjuer er en lang og stor prosess, jeg mener det var et bedre valg for min problemstilling å bli belyst gjennom en litteraturstudie på grunn av de overnevnte etiske utfordringene. Gjennom litteraturstudie får jeg også muligheten til å undersøke større aspekter ved problemstillingen min, i motsetning til de konkrete aspektene kvalitative intervjuer ville ha brakt til problemstillingen.

Til slutt vil jeg også nevne utfordringer rundt relasjon og tillit. Under gode intervjuer skapes det gode relasjoner, disse gode relasjonene gir som resultat et bra data (Halvorsen & Jerpseth, 2016). Å skape gode relasjoner er en viktig oppgave i seg selv og starter allerede ved første kontakt med intervjuobjektene. Det kan være en utfordring om intervjuobjektet ikke stoler på deg eller ikke anerkjenner en relasjon til deg. Dette kan forårsakes av f.eks. personlige grunner til intervjuobjektet, og siden man kun er der som forsker og ikke noe

annet, kan det være vanskelig å endre på dette synet. En god kjemi mellom forsker og intervjuobjekt kan være betydelig for påvirkning av hva slags data man får ut av intervjuet.

4.3 Datainnsamling

Et tydelig og klart formål burde være en del av en god artikkel. Formålet som er presentert i de artiklene jeg har valgt inneholder akkurat dette elementet. Jeg har som sagt valgt å bruke litteraturstudie som metode, da må jeg være klar over å finne data som er velegnet nok til å bli utnyttet i den metoden jeg har valgt. Søkene jeg gjorde ble gjort fra 1.februar 2022 til 14.mars 2022.

4.3.1 Søkord

Ved de første generelle søkene fant jeg et par artikler fra et fagfelleurdert tidsskrift som heter Idunn. Jeg vil gå i dybden på disse artiklene under punkt 5.1. Etter de generelle søkene brukte jeg disse søkeordene på Oria: «vold», «vold i hjemmet», «barn som opplever vold», «vold og foreldre», «vold definisjon». Jeg søkte også på engelsk, da brukte jeg disse søkeordene: «consequences of violence», «children og violence». På Google Scholar ble det brukt de samme søkeordene som på Oria. Både Google Scholar og Oria fant alt fra artikler til bacheloroppgaver og doktoravhandlinger. Oria var en grei søkemotor å avgrense søkene mine på, Oria var også bra for å finne relevante bøker og pensum til å belyse problemstillingen min. Gjennom flere søk på Oria fant jeg boken «Meningen med volden» av Per Isdal, som er en stor inspirasjon til denne oppgaven.

4.3.2 Utfordringer

Selv om jeg fant gode fagfelleurderte artikler som var i stand til å belyse problemstillingen, oppsto det noen utfordringer langs veien. Å finne frem til fagfelleurderte artikler i seg selv var utfordrende når det gjaldt overføring av vold. Vold i nære relasjoner viste seg å være et meget populært tema å skrive om, både i bøker og artikler. Datainnhentingene mine viste tydelig at det var forskjell på mangfold av data på de to forskjellige delpartene av samme fenomen. Fordi det var utfordrende å finne fagfelleurderte artikler om selve overføringen eller videreføringen av vold, er det også blitt brukt artikler som ikke er fagfelleurdert. Artiklene som ikke er fagfelleurderte, er blitt valgt med god omhu og kritisk tenkning med hensikt om å vise flere perspektiv til hvorfor noen voksne er mer sannsynlig til å overføre volden de selv har opplevd da de var barn og andre ikke.

Noe jeg også la merke til var at noen ganger, ga nesten helt like søk, helt forskjellige resultater. Dette gjorde at jeg ble mer kritisk med hvilke ord jeg brukte til å søke, det fikk meg til å tenke mer på hva jeg faktisk var ute etter å finne. Etter hvert som det ble klarere hva jeg ville fram til, fant jeg ut av hvilken vinkel jeg ville artiklene skulle ha. Det var flere gode artikler som handlet om problemstillingen min, men ikke hadde den vinklingen jeg var ute etter, da ble det igjen å luke ut det som ikke var like relevant som de utvalgte.

4.3.3 Kildekritikk

Det ble tatt bevisste valg over hvilke artikler som jeg mente var til bruk for oppgaven, og de som ikke var det. Måten dette ble gjort på var å kjapt få en oversikt over artikler som kanskje var en mulig konkurrent i løpet om hvilke artikler som skulle få være med. Deretter luke ut de artiklene som ikke hadde den vinklingen jeg ville ha og heller ta med de artiklene som i helhet kunne belyse problemstillingen min. I tillegg ble det brukt data på både engelsk og norsk, slik at det var mulig å utvide kunnskapen til mer enn hvis jeg kun hadde holdt meg til f.eks. norsk litteratur.

Det er også viktig å ha med norsk litteratur av norske forfattere da denne oppgaven i hovedsak omhandler og vinkler fra norske barns konsekvenser av fysisk vold, derfor er f.eks. NKTVS sin rapport om vold i oppveksten et meget bra funn for vinklingen jeg ønsker. Det finnes selvkjent ulemper ved å kun se på norsk forskning, da får jeg ikke et internasjonalt perspektiv på problemstillingen, men dette var også et bevisst valg jeg tok for å luke ut hvilke vinklinger å ikke bruke. Engelske artikler kan komme med sine utfordringer når det gjelder oversetting og tolkning av det engelske dataet. Etter min forståelse påstår jeg at det ikke vil ha noen negativ innvirkning da jeg har lest artiklene nøye. Det er også viktig å nevne at de data som ikke er basert på norske barn, fortsatt vil nevnes i oppgaven, men på en slik måte at det er relevant for barn generelt, ikke basert på nasjonalitet.

4.3.4 Studiens troverdighet

Troverdighet er en stor faktor på forskning med god kvalitet. Studiens troverdighet handler om at det arbeidet en har funnet og presentert faktisk er til å stole på (Dalland, 2020, s.58). Jeg har valgt artikler som er fagfelleurderte for å besvare på problemstillingen min. en fagfelt artikkel er en artikkel som er blitt gjennomgått og godkjent av to eller tre upartiske og anonyme eksperter innenfor fagfeltet (Utdanningsforskning.no).

Jeg fant frem til de tre artiklene ved å ta i bruk inklusjons- og eksklusjonskriterier som hjalp meg med å besvare problemstillingen min på best mulig måte. De tre artiklene er alle fagfellevurderte, noe som betyr at jeg så på kildekritikk som noe meget viktig. Noe annet viktig var at artiklene skulle ha en sterk relevans til problemstillingen, noe jeg mener de har. Underveis som jeg har lest gjennom artiklene og annet pensum, kom det frem subjektive meninger. Disse subjektive meningene var jeg klar over og de skulle dermed ikke sette noe særpreg på oppgaven. Årsaken til at jeg valgte å bruke Bronfenbrenners økologiske modell, og Maslows behovspyramide er fordi de på en grundig måte har gått gjennom hva de prøver å vise til. Hvordan et barn vokser opp, hvilke forhold som har noe å si for oppveksten og hvilke konsekvenser som kan oppstå om behov ikke blir dekket. Transaksjonsmodellen er også en god modell hvor Tetzchner (2018) viser hvordan foreldre og barn påvirker hverandre..

Jeg vil påstå at data man finner gjennom Oria, Google Scholar og Idunn er data som er til å stole på fordi søkemotoren filtrerer frem til artikler, oppgaver og bøker som skal være vitenskapelig litteratur eller data som er basert på annen vitenskapelig litteratur. Oria skal forestille et bibliotek i digital form, samt som den også viser til universitets ordentlige biblioteket for utvalgt data som ikke finnes på digital plattform. Utfordringen er å finne relevant data som ikke er for lite oppdatert eller for gammel. Google Scholar og Oria finner som sagt frem til veldig mye data, men det er vanskelig å luke ut alt som ikke er relevant og kun få opp det som er konkret relevant til oppgaven din. Artiklene er da vært gjennom en grundig vurderingsprosess som der igjen viser artikkelens troverdighet

4.3.5 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

For å ikke få opp for mange irrelevante artikler når man søker, kan inklusjons- og eksklusjonskriterier hjelpe med å avgrense søket. Utgivelsesår, språk, tidsrom m.m. er eksempler på inklusjonskriterier. I denne oppgaven prøver jeg å inkludere artikler som ikke er eldre enn fra året 2016 f.eks. Eksklusjonskriterier derimot kan f.eks. være andre artikler enn originalartikler. Det er viktig med inklusjons- og eksklusjonskriterier fordi de hjelper med å ha en tydelig framgang for søkningen som blir gjort, da vil søkningen som resultat gi meg en mer relatert søkning til det jeg faktisk vil vite mer om (Aveyard, 2019, s.77). Jeg har valgt forskningsartikler med både kvalitativ og kvantitativ tilnærming slik at jeg på best mulig måte kan få et godt perspektiv på temaet. Ved å bruke forskningsartikler med begge tilnærminger,

får jeg også muligheten til å se på statistikk samtidig som jeg kan få et nærmere innblikk i dybden av å intervju utsatte for barndomsvold.

For å finne frem til de tre utvalgte artiklene gjorde bevisste søk og startet med å lete på den anbefalte søkemotoren til Universitet i Stavanger (UiS) som heter Oria. Oria er en database som tilbyr «avanserte søk», så dette tok jeg i bruk. Det betyr at allerede her fikk jeg avgrenset søkene mine mer enn hvis jeg kun hadde brukt databasens «enkelt søk». Ved å bruke «avansert søk» og avgrense kun til artikler som var fagfelleverderte, ikke eldre enn fem år, og som var på norsk, gikk jeg fra 2967 treff til 355 artikler. Dette er enda ganske mange artikler, men jeg så kjapt gjennom dem for å der igjen kjapt forstå hvilke som kunne vært hjelpfulle for meg og ikke med tanke på hvilken vinkling jeg hadde valgt.

Jeg brukte også Google Scholar for å prøve å finne fram til enda mer data. Her søkte jeg først ganske generelt etter temaet mitt ved å søke på «vold i nære relasjoner», «vold og barn», «foreldre som utfører vold», for å kunne få inspirasjon til hva jeg kunne finne. Etter hvert som jeg fikk se valgmulighetene mine, fikk jeg inspirasjoner fra artikler til å kunne søke mer avgrenset. Avgrensingen gikk ut på artikler som ikke var mer enn fem år gamle, og at de var fagfelleverderte. Da kom det færre artikler opp enn de første søkene, da fikk jeg mulighet til å samle de artiklene jeg mente ga meg best data til å kunne drøfte konsekvenser av fysisk vold i nære relasjoner, samt overføring av vold.

4.3.6 Analyse ved hjelp av tabell

En oversiktstabell er et godt verktøy for å kunne sammenligne artiklene og få en oversikt over hver artikkel opp mot hverandre. Aveyard (2019) skriver at en fin måte å både sortere og hjelpe å oppsummere funnene i én figur, er å bruke en oversiktstabell. Tabellen hjelper både forfatteren og leseren til å kunne forstå likheter og ulikheter ved å sammenligne funnene, derfor valgte jeg å ta den i bruk.

Tabell 1

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter	Alder	Sentrale temaer
Bersvendsen, Agnete & Hauge, Mona-Iren, 2018	Da skjønte jeg at nå smeller det snart	Å lytte til og forstå av nåværende voksne hvordan det var å være	Kvalitative intervjuer: Intervjuet syv voksne som alle vokste opp i et	Syv personer i alderen 18-60 år.	18-60 år	Vold i nære relasjoner/vold i hjemmet. Traumatiske opplevelser fra barndommen. Traumer.

		utsatt for fysisk vold i hjemmet av nære relasjoner.	hjem der en av omsorgspersonene gjentatte ganger utøvde vold mot både dem og andre familiemedlemmer.			
Juan, Shao-Chiu, Washington, Heather, M. & Kurlychek Megan, C, 2020	Breaking the intergenerational cycle: partner violence, child-parent attachment, and childrens aggressive behaviours	Å ta tak i kunnskapen som omhandler påvirkningen av å være utsatt for partnervold og utviklingen av aggressiv atferd under tidlig barndom.	Kvantitativ metode: bruker en langtidsgående studie som omhandler familier boende i større amerikanske byer. De bruker denne studien til å analysere til hvilken grad et barns tilknytning til omsorgsperson vil påvirke barnets aggressive atferd om utsatt for partnervold.	4898 fødsler i 75 sykehus i 20 store amerikanske byer med innbyggertall på over 200 000. Som oftest kun mødrene til disse nyfødte var respondenter.	Ikke informasjon om alder til mødre og fedre som var respondent er. Barna ble respondent er i en alder av 9 år.	Partnervold. Vold i hjemmet og hvordan det påvirker barnets fungering. Konsekvenser av å være utsatt for barndomsvold. Traumer.
Martinez-Torteya, Cecilia, Bogat, Anne, Eye, Von Alexander & Levendosky, Alytia, A, 2009	Resilience Among Children Exposed to Domestic Violence: The Role of Risk and Protective Factors.	Å vise hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer som kunne ha noe å si for barnets mulighet av å oppnå resiliens og å vise at noen av disse faktorene til og	Kvantitativ metode: brukte en langtidsgående studie hvor de forsket på hvordan individuelle familiefaktorer kunne forutse resiliens blant	206 gravide kvinner rekruttert fra urbane, forstads- og landlige områder i en delstat i Midtvesten, USA.	Ikke informert om alder til respondent ene. Barna som ble fulgt opp var alder 2-4 år.	Resiliens. Barn utsatt for vold. Graviditet. Risiko- og beskyttelsesfaktorer.

		med kunne forutses.	unge barn. Dette ble gjort ved å se på risiko- og beskyttelsesfaktor er under graviditeten og etter.			
--	--	---------------------	--	--	--	--

5 Funn

Hver artikkel vil presentere hver sin kategori for hvilke konsekvenser barn utsatt for fysisk vold i hjemmet kan oppleve, i en vinkling av hvordan de i ettertid kan videreføre volden eller ikke. Det er viktig å understreke at jeg anerkjenner at det finnes flere andre forhold enn de jeg har valgt å bruke i oppgaven. Vold er et komplekst fenomen som er beslektet til andre også komplekse fenomen som f.eks. resiliens og traumer. På grunn av dette kan det være vanskelig å gå i dybden på alle, derfor velger jeg å kun gå i dybden på noen få i stedet for å overfladisk gå gjennom flere.

5.1 Presentasjon av funn

De tre artiklene jeg skal gjøre rede for handler om vold i nære relasjoner og er derfor ekstremt sentralt for problemstillingen min. Fordi problemstillingen min handler om et komplisert fenomen, er dette også en viktig grunn til å bruke en metode som kan gi meg tilgang til informasjon om dette såkalte fenomenet.

5.1.1 Da skjønnte jeg at nå smeller det snart av Bersvendsen & Hauge fra 2018

"Da skjønnte jeg at nå smeller det snart» er skrevet av Agnete Bersvendsen & Mona-Iren Hauge og handler om nåværende voksne som opplevde vold i barndommen og ser tilbake på det ved hjelp av intervjuer holdt av forfatterne. I artikkelen får vi innsyn på utvalgte menneskene fra alderen 18 til 60, og deres håndtering av fysisk vold utført av omsorgspersoner under de utsattes oppvekst. Informasjonen som her hentet inn, er hentet inn gjennom kvalitative intervjuer gjort av Bersvendsen & Hauge (2018). De utsatte/intervjuobjektene i artikkelen har vokst opp i hjem hvor de gjentatte ganger er blitt utøvd vold av omsorgspersoner, og også hvor det er blitt utøvd vold mot andre i familien. Intervjuobjektene beskrev hvordan de som barn fant måter på å forhindre omsorgspersonen fra å utøve vold mot dem selv eller andre i familien (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.1). En fellesnevner blant deltakerne er også at de var

vant med å måtte normalisere situasjonen etter at en voldhendelse hadde skjedd, dette skjedde til og med når det av og til gikk lang tid mellom voldsepisodene.

Tidlig i artikkelen skriver Bersvendsen & Hauge (2018) at vold i hjemmet endrer barns oppvekstbetingelser og griper inn i deres liv (s.1). Ofte er det slik for utsatte at det også griper inn i livene deres selv når det ikke lenger er en del av deres hverdagsliv. Gjennom kvalitative intervjuer med utsatte, skapes det en mulighet for utenforstående å kunne forstå. I dette tilfellet vil leseren være den utenforstående. Jeg vil benytte meg av denne artikkelen i oppgaven ved å bruke det som et reelt perspektiv fra utsatte av fysisk vold i hjemmet og vise til konsekvenser samt årsaker til vold i nære relasjoner.

5.1.2 Breaking the intergenerational cycle: partner violence, child-parent attachment, and childrens aggressive behaviours av Juan, Washington & Kurlychek fra 2020

I denne artikkelen forsker Juan et al., på sammenhengen mellom vold i hjemmet og barns senere fremvisning av voldelig atferd. For å kunne få svar på problemstillingen sin, brukte de data fra en amerikansk langsgående studie som innebar 4898 fødsler på 75 sykehus i 20 store amerikanske byer med en populasjon på over 200 000 eller mer. Foreldrene til de barna som ble født under studie ble kort tid etter barnets fødsel intervjuet. Intervjuene hadde et stort omfang hvor foreldrene detaljert måtte rapportere informasjon om barnets atferd, rutine, disiplin, og til og med informere barnets levetilstand og nærmiljøet som f.eks. nabolag. Barna selv ble ikke intervjuet før de var blitt ni år. Fordi det er veldig mye informasjon å ta fra intervjuene valgte Juan, Washington & Kurlychek (2020) å kun forholde seg til informasjonen som ble gitt av mødre som rapporterte regelmessig. Det var for det meste mødre som svarte på intervjuene, derfor var det nesten ingen forskjell fra den originale studien.

Det er stort fokus på de aller yngste barna fordi de er de mest sårbare av alle aldersgrupper. Videre forsker artikkelen også på partnervold, altså vold mellom barnets omsorgspersoner, hvor de uttrykker at barn som er vitne til dette også vil oppleve konsekvenser av det. Tidlig i artikkelen understreker Juan et al., at barn som er vitne til partnervold de første leveårene viser sammenheng til økt aggressiv atferd i alder fem til ni år. Basert på deres hypotese hvor de mener at når et ni år gammelt barn viser aggressiv atferd, vil det ha alt å gjøre med barnets tilknytning til omsorgspersonene sine, ble de motbevist. De fant altså ikke til noe bevis som kunne vise at en sterk tilknytning mellom barn og forelder ville moderere innvirkningen barnets utsatthet for partnervold skapte.

Jeg vil bruke denne artikkelen for å vise hvilke konsekvenser barn utsatt for vold kan oppleve.

5.1.3 Resilience Among Children Exposed to Domestic Violence: The Role of Risk and Protective Factors av Cecilia Martinez-Torteya, G. Anne Bogat, Alexander Von Eye, & Alytia A. Levendosky fra 2009

Dette er en artikkel skrevet basert på forskning på barns utvikling. Den er ikke særlig ny, men den er valgt på grunn av relevant informasjon som kan brukes i denne oppgaven fordi informasjonen enda kan sees i sammenheng med nyere informasjon. Artikkelen beskriver resiliens blant barn utsatt for fysisk vold i hjemmet. De forsker også på viktigheten av risiko- og beskyttelsesfaktorer barnet innehar. Dette er sentralt for oppgaven min fordi risiko- og beskyttelsesfaktorer er nødvendig i drøftingen om overføring av vold blant utsatte. Nødvendigheten kommer ifra forskningen på resiliens hos barn og hvordan dette påvirker deres utvikling og håndtering av forskjellige situasjoner.

Denne artikkelen vil bli benyttet på grunn av dens gode vinkling om hvordan forskjellige faktorer har en rolle for resiliens blant barn som er utsatt for vold i hjemmet.

6 Drøfting av funnene

Etter å ha jobbet med teoretisk kunnskap samt artikler for oppgaven har jeg forstått at det er en meget komplisert og sammensatt problemstilling. Det er flere forhold som spiller inn på hvilke konsekvenser barn kan oppleve av å være utsatt for fysisk vold i nære relasjoner. På grunn av dette kan det være vanskelig å drøfte absolutt alle, jeg vil derfor fokusere på noen bestemte. Ved å se på helheten av oppgaven og hva jeg selv mener er best å formidle for å vise til vinklingen min valgte jeg å dele opp drøftingen i to deler for en mer oversiktlig drøfting.

6.1 Hvilke konsekvenser opplever et barn som er utsatt for fysisk vold?

Det er en konsensus på tvers av de tre utvalgte artiklene angående den solide kunnskapen vi har om de sosiale og helsemessige skadelige konsekvensene av vold. Etter at dette er tatt i betraktning, er det fortsatt viktig å differensiere mellom de forskjellige konsekvensene som kan oppleves av ulike typer vold, i dette tilfelle fysisk vold som f.eks. å bli slått. Flere studier viser til at det å være utsatt for barndoms vold påvirker livslang helse ved å forstyrre (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.98). Som nevnt tidligere har det å være utsatt for barndoms vold i hjemmet og andre former for omsorgssvikt en kumulativ stresseffekt. Denne

stresseffekten har sammenheng med alt fra det sosiale og emosjonelle, til det kognitive problemet (Kojan, Nilsen, Storhaug, Agerup, Clifford & Lichtwarck 2020, s.13). Det har også sammenheng med utvikling av helseskadelig atferd og sosiale problemer i voksen alder (Martinez-Torteya, et al., 2009, s.1).

Det er kjent at barn som er utsatt for vold opplever det som vanskeligere å forholde seg sosialt til jevnaldrende og voksne enn de som ikke er utsatt for vold (Martinez-Torteya, 2009, s.1). Dette forstår jeg slik at barn som er utsatt for vold tyder på underliggende mangel på sosiale ferdigheter. Denne mangelen bidrar til at de utsatte barna ofte f.eks. havner i vennskap av lav kvalitet, dette vil da være en risikofaktor (Juan et al., 2020). På en annen side trenger ikke mangel på sosiale ferdigheter nødvendigvis bety at et barn havner i et såkalt vennskap av lav kvalitet. Martinez-Torteya et al., (2009) viser til at barn utsatt for fysisk vold er flinke til å adaptere seg til miljø, særlig når det er snakk om et dynamisk miljø (s.1). Slik kan vi se at lav kvalitet har en annen betydning for et barn som ikke er vant med noe annerledes. Her mener jeg at det såkalte vennskapet fortsatt er et vennskap, og kan kanskje være en av de få andre personene det utsatte barnet har tillit til utenfor Bronfenbrenners (1979) mikrosystem. Da endres perspektivet til noe positivt og det samme vennskapet som fra et annet perspektiv ble sett på som en risikofaktor, kan nå bli sett på som en beskyttelsesfaktor (Martinez-Torteya et al., 2009, s.1). Etter min forståelse for det Martinez-Torteya et al., (2009) forsker på bidrar vennskap til at et barn kan forutse f.eks. skolehverdagen sin og å ha noen å lene seg tilbake på noen timer av dagen hvor det ellers kan være ganske kaotisk. Funnene til Martinez-Torteya et al., (2009) viser til at sosiale ferdigheter har en stor innvirkning på hva som kan ende opp som risiko- eller beskyttelsesfaktorer, som der igjen kan forverre eller forbedre en allerede eksisterende konsekvens å bli utsatt for fysisk vold i hjemmet. Selv om artiklene forsker på konsekvenser, mangler de å se at konsekvenser ikke alltid er negative. Er resiliens en konsekvens? Og er da resiliens en negativ eller positiv konsekvens?

Bervendsen & Hauge (2018) viser tydelig til hvordan de utsatte opplever volden og hvor stort omfang voldens skade kan være. Studiet viser også til hvordan voldens skadeomfang blir påvirket av forskjellige faktorer som f.eks. hvilken type vold, hyppighet, alvorlighetsgrad, barnets alder og hva tilbud barnet får for å kunne bearbeidet hendelsen (Bervendsen & Hauge, 2018, s.98). Her forstår jeg at det er forskjell på studiene til Juan et al., (2009) og

Bervendsen & Hauge (2018) med tanke på at det er brukt to forskjellige metoder, samt at det er større omfang i Juan et al., (2009) studie enn Bersvendsen & Hauge (2018). Ved å se på intervjuobjektene i artikkelen til Bersvendsen & Hauge (2018) er eksempler på det Martinez Torteya et al., (2009) viser i sin studie angående resiliens. De yngste intervjuobjektene ga mindre uttrykk av å bli berørt når de delte deres opplevelse enn de som var eldre (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.101) og et fellestrekk ved alle intervjuene var beskrivelser av hvordan de etter hvert utviklet gradvis lærte å tyde sinnstilstanden til den som utøvde vold. Jeg mener dette gir et godt motargument til det både Juan et al., (2020) og Martinez Torteya et al., (2009) viser til som er at barn utsatt for fysisk vold strever med å forholde seg til jevnaldrende og voksne. Ved å vite at dette var det eneste fellestrekket intervjuobjektene hadde, styrker argumentet om at de faktisk er flinkere å tilpasse seg jevnaldrende og voksne fordi de var vant med en uforutsigbarhet som de selv gjorde mer forutsigbart ved å lære seg å tyde sinnstilstander.

Trygghet finnes i god omsorg. Flere studier viser til at en fysisk form for avstraffelse kommer med ekstremt negative konsekvenser for barnet. Når barnet i tillegg ikke får tilstrekkelig omsorg, blir konsekvensene forverret. F.eks. et utsatt barn som blir påført vold av begge foreldre i stedet for en av dem. Da vil barnets konsekvenser forverres fordi begge omsorgspersonene er voldsutøvere. Barnet kan utvikle atferdsvansker, psykiske lidelser og bli antisosial (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.98). Jeg forstår dette ved at fysisk vold i seg selv er en risikofaktor, men at om barnet får en tilstrekkelig omsorg utenom, f.eks. av kun den ene forelderen, vil ikke barnet nødvendigvis slite med forverrende konsekvenser fordi de da har den ene forelderen som beskyttelsesfaktor. Når det er sagt er det ikke i alle tilfeller en beskyttelsesfaktor vil jevne ut en risikofaktor, det er viktig å huske på at ingen tilfeller er like og må derfor forholdes til slik

En annen ting alle artiklene tar for seg er barnets alder i forhold til konsekvenser av fysisk vold. Å være utsatt for vold er traumatiserende for barnet og traumatiseringen kan påvirke barnet på flere ulike måter. Barn blir mer varsomme, kan lettere få angst, depresjon, atferdsproblemer og til og med isolere seg selv. Barns alder er også en viktig faktor for hvor alvorlige konsekvensene vil være (Juan et al., 2020, s.1160). Jeg tenker meg til at jo yngre et barn er, desto mer alvorlig blir konsekvensene. Allerede når et spedbarn blir født, skapes det en relasjon til moren som gir næring til fysiologisk og psykologisk vekst (Juan et al., 2020,

s.1163). Juan et al., (2020) foreslår at det er meget viktig å forstå innvirkningen av å være utsatt for fysisk vold som et ungt barn (s.1160). Videre understrekes det at unge barn i motsetning til voksne ikke kan bestemme hvor de vil bo. I tillegg til at yngre barn er fysisk og emosjonelt sett mer sårbare og høyere utsatt for motgang i mikrosystemet (Juan et al., 2020, s.1160). Maslows behovspyramide sett sammen med Bronfenbrenners økologiske modell er en grei måte å vise viktigheten av barnets alder og bearbeiding på. Basert på det hierarkiske systemet til Maslow (1943) må barnets behov bli dekket på hvert steg før det kan gå videre til å til slutt kunne oppnå selvrealisering. Maslow (1943) viser til at tilknytning er meget viktig ved å ha det som et grunnleggende behov som skal bli dekket, det samme gjør Bronfenbrenner (1979) ved å understreke at barnets tilknytning i mikrosystemet vil påvirke barnets sosiale fungering i større arenaer.

Det er forstått at barn som lever under forhold hvor de tidlige årene er belastende vil lide av negative og nedbrytende effekter av disse dårlige erfaringene, noe som betyr at de blir frarøvet de gode erfaringene som de egentlig har rett på for at de skal ha en god utvikling (Juan et al., 2020, s.1160). Et belastende forhold vil f.eks. være å ikke få dekket behovene i mikrosystemet, da vil det igjen føre til at barnet fortsetter med vanskeligheter i neste system. Bronfenbrenner (1979) understreker klart at hvordan et barn fungerer i mikrosystemet og andre nærmiljøer kan avgjøre hvordan de fungerer i større arenaer slik som meso- og eksosystemet. Jeg forstår det slik at alt henger sammen, og om et barn ikke får dekket behovene Maslow (1943) presenterer i modellen sin, i de arenaene Bronfenbrenner (1979) presenterer, vil det utløse en negativ transaksjonskjede i stedet for en positiv.

Ingen av artiklene fokuserer på de kognitive og fysiske konsekvensene slik de gjør de psykiske. Derfor har jeg funnet frem til Norman (2021) som skriver at barn som er utsatt for fysisk vold kan endre fysisk på hjernens nevrobiologiske utvikling. Denne endringen kan videre gi en negativ effekt ikke bare for fysisk, men også kognitiv utvikling. Den emosjonelle og sosiale utviklingen ligger også til risk her, blir disse påvirket kan det videre føre til generelle problemer som påvirker det daglige livet til individet, som f.eks. atferdsproblemer, psykiske lidelser og lærevansker.

6.2 Hvordan påvirker konsekvensene barnet til å videreføre volden?

Alle barn har rett til å vokse opp i et trygt og godt hjem hvor deres behov blir dekket.

Artikkelen til Bersvendsen & Hauge (2018) viser at ikke alle barn har det slik. Basert på hva

Juan et al., (2020) uttrykker, er det avgjørende å forstå at barn trenger å skape et bånd med omsorgsperson og at omsorgspersonen er følelsesmessig tilgjengelig. På en annen side er det ikke kun det følelsesmessige som er viktig de første årene, men selve tryggheten av å føle seg sikker og beskyttet i sitt eget hjem som barn. Maslow (1943) uttrykker trygghetsbehov som må bli oppnådd før man skal dekke de sosiale behovene, hvor man blant annet finner kjærlighet. Dette kan være en forklaring på hvordan en konsekvens leder til den neste.

Når noen utøver vold, vil den utsatte ha en reaksjon på dette. Denne reaksjonen kan etter hvert som barnet blir eldre videreføres som vold, det vil skapes en transaksjonskjede, slik Tetzchner (2018) presenterer. Transaksjonskjeder styres i en enten positiv eller negativ retning, dette henger igjen sammen med risiko- og beskyttelsesfaktorer. F.eks. En annen mulig årsak til videreføring av vold i nære relasjoner kan være det faktum at det skjer i hjemmet. Det skjer i skjul innenfor et hjems fire vegger. Fordi volden ikke er synlig for offentligheten, vil det ikke være noen som kan korrigere den, og da blir den normalisert (Bersvendsen & Hauge, 2018).

Flere studier viser til at barn som er utsatt for vold i nære relasjoner har større sannsynlighet for å utvikle atferds- og emosjonelle problemer. Det må også tas i betraktning at disse problemene vil øke ved alvorligheten og varigheten av volden (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.98). Det er klart at konsekvensene av vold mot barn kan være mange, slik som NKTVS sin rapport legger frem (Hafstad & Augusti, 2019). Rapporten (2019) viser til problemer med fysisk og psykisk helse, sosiale problemer som vennskap, rusmisbruk og økt risiko for mobbing. Isdal (2018) er klar om at volden har sine fysiske kroppslige skader, men på en annen side så er det ikke alltid at det er disse skadene som har størst konsekvens for barnet. Det er ofte atferden rundt volden, hvordan barnet reagerer, som vil kunne gi psykiske helseutfordringer. Samtidig må man se det fra et annet perspektiv hvor også tilknytning vil ha mye å si for konsekvensene. Bowlbys tilknytningsteori viser tydelig hvordan barnets tilknytning til omsorgspersonene har en innvirkning på barnets sårbarhet for å utvikle senere skader (Juan et al., 2020, s.1163). F.eks. et barn som er utsatt for fysisk vold av sine omsorgspersoner vil ikke kunne ha en trygg tilknytning til dem. Som nevnt tidligere er barn en sårbar gruppe, men dette betyr ikke nødvendigvis at de er svake. Jeg tenker at det betyr at de ikke har særlig mange muligheter å velge mellom når de først er utsatte i sitt eget hjem i ung alder.

Det kan være vanskelig for et menneske å bryte ut av et skadelig forhold når man er glad i personen som utøver vold, spesielt når den utsatte er et barn. Barn har en bestemt oppfatning til å ta for seg de voksnes holdninger, og gjøre deres forklaringer til sine egne (Isdal, 2018, s.172). Dette gjelder også for holdninger til og forklaringer av volden de er utsatt for. Et eksempel på dette er først når språkutviklingen er i gang da foreldrenes fortellinger om barnas opplevelser begynner å bidra til den livshistorien barna danner om seg selv (Tetzchner, 2018, s.30). Barnas forståelse av deres opplevelser er altså konstruert av foreldrene. Et barn som er utsatt for fysisk vold av sine foreldre, vil kun ha den forståelsen om vold som foreldrene gir dem. Slik det gjør ved mye annet, finnes det unntak og det kan forklares ved grader av resiliens. Foreldre som utøver vold mot sine barn, har ofte også en tendens til å rettferdiggjøre den, når den utsatte i ettertid skal uttale seg om det, vil det ofte være igjen et gjenklang av foreldrenes rettferdiggjøring av volden som ble utøvd. Denne tilbøyeligheten barn har for sine foreldre strekker seg utøver flere nivåer. På en annen side viser artikkelen til Bersvendsen & Hauge (2018) at barn greier å differensiere mellom foreldrenes holdninger til vold. Hvordan kan det ha seg slik? Barna i artikkelen forsøkte alltid å rose ned voldsutøveren i hjemmet og unngå å gjøre «vanlige» ting som barn egentlig skal kunne gjøre. «Jeg prøvde å ikke være så klumsete» (Bersvendsen & Hauge, 2018, s.105), sier en av intervjuobjektene. Et barn skal kunne ha muligheten til å f.eks. søle et glass med vann uten å bli slått for det, når barnet ikke får muligheter som dette vil det adaptere seg og bli resilient.

Etter hvert som barnet vokser, vil det også lære mer om seg selv og alt rundt seg. Nye transaksjoner, er essensielt for at et barn kan kunne forme egne opplevelser, uten foreldrenes påvirkning. At et barn som er utsatt for fysisk vold av foreldre får egne opplevelser uten foreldrenes påvirkning vil være kritiske for å kunne avslutte muligheten for videreføring av vold. Disse erfaringene og opplevelsene oppstår i Bronfenbrenners (1979) systemer, f.eks. i mesosystemet hvor de møter jevnaldrende på skolen, idrettslag osv. Dette kan bidra til at barnet ikke viderefører volden ved at de får andre holdninger til volden.

Barn er en sårbar gruppe i utgangspunktet, derfor vil vold ha stor påvirkning for deres fungering (Juan et al., 2020). Det er funn på generasjonsoverføring av volden hvor det er forsket på at barn som er utsatt for vold er mer sannsynlig til å selv bli voldelige og i senere tid overføre den samme voldelige atferden til deres egne barn (Juan et al., 2020). Sårbarheten kan i seg selv være en konsekvens, men slår også ut på barnets grunnleggende behov som

egentlig burde bli dekket ifølge Maslows (1943) behovspyramide. Trygghet er ikke noe et barn skal være uten da det har påvirkning for barnets senere fungering. Når et barn må leve i en konstant frykt for vold utført av en omsorgsperson, vil tilliten etter hvert forsvinne og i samme sleng forsvinner også tryggheten. Det er også blitt dokumentert at barn som viser til mye aggresjon og sinne i en ung alder har en sammenheng med det å være eksponert for vold i senere tid (Juan et al., 2020, s.1158). Når det er sagt, uttrykker Isdal (2018) at når observatøren anerkjenner og godtar volden, øker muligheten for egen voldsbruk senere i livet. Samtidig representerer dette en støtte til voldsutøveren (Isdal, 2018). Slik som intervjuobjektene i Bersvendsen & Hauges (2018) intervjuer vil dette si at i hjem hvor det utøves vold og ingen korrigerer det, vil volden bli normalisert. Å normalisere volden vil gi barnet et inntrykk av at det ikke bare er normalt, men også greit.

7 Avslutning

Formålet med oppgaven har vært å få svar på hvilke konsekvenser utsatte barn for fysisk vold i nære relasjoner opplever. Som utgangspunkt for definisjon på voldsbegrepet, ble det brukt Isdals (2018) definisjon. Isdals (2018) definisjon viser til hvor omfattende og komplekst begrepet er, og hvordan det kan overlappes med andre begrep. For å videre utforske formålet med oppgaven, tok jeg i bruk tre teorier som hjalp til med å gi et sammensatt syn på hvordan utsatte av barndoms vold prosesserer disse konsekvensene. Teoriene som ble brukt var Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell og Maslows behovspyramide, som underliggende teorier brukte jeg Techzners transaksjonsmodell og Bowlbys tilknytningsteori. Disse ble brukt for å få en forklaring på hvorfor noen utøver vold i nære relasjoner, hvilke konsekvenser som oppstår og til slutt hvordan den utsatte blir eller ikke blir påvirket til å videreføre volden. Før jeg startet å drøfte med disse teoriene, forklarte jeg kort hvordan traumer og resiliens spiller inn i problemstillingen.

I drøftedelen har jeg drøftet hvordan et barn kan bli påvirket av å være utsatt for fysisk vold i hjemmet ved å se på teori og funn i studiene. I løpet av drøftingen har jeg innsett at de utsatte er en stor gruppe hvor alvorlighetsgraden av konsekvensene varierer. De varierer på grunn av flere komplekse forhold som inntreffer. Jeg har lært at noen av de viktigste forholdene er barnet alder og hvilke arenaer barnet har rundt seg. Likevel kan det

komponeres for i senere tid, men kun dersom barnet faktisk får sjansen til å være i et mer stimulerende omsorgsmiljø. Etter min mening viser kompensasjonen hvor viktig det er å se de kritiske tegnene som barnevernspedagog. Kan man gripe inn og hjelpe tidligere, vil barnet få en bedre forutsetning til å kunne begrense konsekvensene av volden.

Jeg har også lært at alt går inn i hverandre, som en sirkel. Som eksempel vil jeg vise til hvordan å være utsatt for vold fører til atferdsproblemer som der igjen skjer på grunn av dårlig tilknytning som igjen er en konsekvens som har oppstått som resultat av volden. På grunn av denne såkalte sirkelen, er et barn som er utsatt for vold sannsynlig til å videreføre volden enn barn som ikke er utsatt for vold. Denne risikofaktoren kan ofte bringe med seg en beskyttelsesfaktor om de personlige egenskapene bidrar til en grad av resiliens.

8 Litteraturliste

- Aakvaag, H. F., & Strøm, I. F. (2019). Vold i oppveksten: Varige spor. *En longitudinell undersøkelse av reviktimisering, helse, rus og sosiale relasjoner hos unge utsatt for vold i barndommen. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S, Rapport, 1.* *221 sider.
- Alternativ til vold. *Hva er vold?* Hentet fra: <https://atv-stiftelsen.no/om-vold/hva-er-vold/>
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (4.utg.). London: Open University Press / McGraw-Hill Education
- Barneloven. (1982). Lov om barn og foreldre (LOV-1981-04-08-7). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7#KAPITTEL_6
- Bersvendsen, A. & Hauge, M-I. (2018). "Da skjønnte jeg at nå smeller det snart". Tidsskriftet Norges Barnevern, 95 (2-03.). Hentet fra: <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2018-02-03-03>
- Borge, A. I. H. (2018). *Resiliens- risiko og sunn utvikling.* (3.utg.). Oslo: Gyldendal.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design.* Cambridge: Harvard University Press.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Figur 1: <https://estudie.no/maslows-behovhierarki/>
- Forskning.no. (2019). 1 av 20 barn utsettes for grov vold i hjemmet. Hentet 16. februar 2022 fra: <https://forskning.no/barn-og-ungdom-ntb-vold/1-av-20-barn-utsettes-for-grov-vold-i-hjemmet/1595063>
- Hafstad, G.S & Augusti, E-M. (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten.* (Rapport 4). NVTs https://www.nkvts.no/content/uploads/2019/10/Rapport_4_19_UEVO.pdf *179 sider.
- Hassija, C. M., Robinson, D., Silva, Y., & Lewin, M. R. (2018). *Dysfunctional parenting and intimate partner violence perpetration and victimization among college women: The mediating role of schemas.* Journal of Family Violence, 33(1), 65-73. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10896-017-9942-3> *15 sider.
- Heltne, U & Steinsvåg, Ø. (Red.). (2017). *Barn som lever med vold i familien.* Universitetsforlaget.

- Hva er en fagelleverdert artikkel? (2016). Publisert på Utdanningsforskning.no. Hentet [25.03.22] fra: <https://utdanningsforskning.no/artikler/2016/hva-er-fagelleverdert-artikkel/>
- Isdal, P. (2018). Meningen med volden. Oslo: Kommuneforlaget AS. *278 sider.
- Juan, S. C., Washington, H. M., & Kurlychek, M. C. (2020). Breaking the intergenerational cycle: Partner violence, child–parent attachment, and children’s aggressive behaviors. *Journal of interpersonal violence*, 35(5-6), 1158-1181.
- Kojan, B. H., Nilsen, M., Storhaug, A. S., Agerup, T., Clifford, G., & Lichtwarck, W. (2020). Barnevernets arbeid med barn og unge som har erfart vold og overgrep i nære relasjoner-en litteraturstudie. Institutt for sosialt arbeid, NTNU. *72 sider.
- Lippard, E. T., & Nemeroff, C. B. (2020). The devastating clinical consequences of child abuse and neglect: increased disease vulnerability and poor treatment response in mood disorders. *American journal of psychiatry*, 177(1), 20-36. *17 sider.
- Martinez-Torteya, C. G., Bogat, A., Von Eye, A., & Levendosky, A. A. (2009). Resilience Factors. Among Children Exposed to Domestic Violence: The Role of Risk and Protective Child Development, 80(2), 562-577. doi:10.1111/j.1467-8624.2009.01279.x
- Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress. Hva er vold i nære relasjoner? NKTVS. <https://voldsveileder.nkvts.no/hva-er-vold-naere-relasjoner/>
- Nordanger D.Ø & Braarud H.C. (2018). *Utviklingstraumer*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ringereide, R.A & Stai, S. (2021, 3. juni). Bronfenbrenners modell. NDLA. <https://ndla.no/nb/subject:1:56ea35da-73d9-431f-a451-19f24f564f59/topic:2:70023834-50f5-4c9a-ac5c-df3d4bf3394d/topic:1:db37b609-f933-495e-84d9-fd7b76ec847e/resource:b7ecf1b6-2f55-404a-9cc0-35e5c4b3d592>
- Råkil, M. (2018). Å være utøver av vold i nære relasjoner. Norsk psykologi forening. Hentet fra: <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/aa-vaere-utoever-av-vold-i-naere-relasjoner>
- Skjørten, K., Bakketeig, E., Bjørnholt, M. & Mossige, S. (2019). Vold i nære relasjoner - et felt i bevegelse. *14 sider.
- Weaver, C. M., Borkowski, J. G., & Whitman, T. L. (2008). Violence breeds violence: Childhood exposure and adolescent conduct problems. *Journal of community psychology*, 36(1), 96-112- *5 sider.

- Wilson, H. W., Stover, C. S., & Berkowitz, S. J. (2009). Research Review: The relationship between childhood violence exposure and juvenile antisocial behavior: a meta-analytic review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50(7), 769-779. *10 sider.